

La mainadera

(ALDC, III, 496. La mainadera)

Els mots més estesos, *mainadera* i *ninera* (*nyinyera*), tenen per base el nom que designa ‘infant’: *mainadera* deriva de *mainada* ‘infant’ a partir de ‘conjunt d’infants’ (veg. mapa 360), i *ninera*, de *nin*, mot de creació expressiva (< llat. *NINUS) (veg. mapa 359), amb els respectius suf. *-ada* i *-era*; el darrer mot ha sofert la competència de les var. acastellanades *ninyera* i *nyinyera*, aquesta amb assimilació de la nasal inicial a la palatal següent. El fet que siguin noies, xiquetes, les que s’ocupen de tenir cura dels infants explica el canvi semàntic de *minyona* (‘noia’ → ‘mainadera’; veg. mapa 358), com ha passat en el cas de *mossa* 118 i de *fadrina* 159, 175. El mall. *teta*, d’origen expressiu, nascut en el marc del llenguatge infantil (veg. mapa 355), ha desviat el sentit de ‘dona que alleta’ al de ‘mainadera’, com ocorre en *ama seca* 87, 163, 164, 166, 174, 178, *dida seca* 110, 121, 151, *mare seca* 173, *tataia de sec* 85, on el determinant vol dir ‘que no alleta’; *ama de llet* 176, 177 sembla una confusió amb el valor de ‘dida’. *Criada* (var. dim. *creadeta* 86) és el participi femení de *criar* (< llat. CREARE) i *criat* ha passat per aquestes fases: ‘que ha estat nodrit, educat’ → ‘vassall educat a casa del seu senyor’ → ‘servidor, servent’ → ‘mainadera’. La funció desenvolupada és l’origen de

diversos noms més puntuals: el val. *passejadora*, de *passejar* (< *pas* + suf. *-ejar*), amb valor transitiu de ‘dur a passejar’ (veg. també *passejanta* 167, 180, 181, 185); *bressolera* 1, 8 (var. *bersolera* 1, 2), de *bressolar* (der. de *bressol*; veg. PALDC, II, mapa 178); *gronsadora* 150, 152, de *gronsar* (< potser del llat. *CRONTIARE, d’origen cèltic; veg. PALDC, II, mapa 179); *guardadora* 117, 125, 130 i *guardiana* 15, de *guardar* (< germ. WARDON; veg. PALDC, II, mapa 257). Alguns noms tenen relació amb la mestressa de l’escola de pàrvuls: *mestra de costura* 85, *costurera de cagons* 69. Constitueixen manlleus els alg. *bambinaia* 85 (← it. *id.*, format sobre *bambino* ‘nen’) i *tataia de sec* 85 (← nuorès *tattaya* ‘dida’) així com *nursa* 4 (pron. [n'yr̥sə], del fr. *nurse*, pres de l’angl.).

Des del punt de vista geogràfic, notem la personalitat del mall. (*teta*) i del cat. central (*mainadera*), i com *ninera* ha guanyat terreny a través del parònim espuri *ninyera*. Són mots normatius *mainadera*, des del DOrt, 1917, i *teta*, des del DIEC₁, 1995; *passejadora* ja figura com a exemple al DG₁, 1932, amb aquesta entrada: “Que passeja. *Una passejadora d’infants*”, informació presa, com altres vegades, del Diccionari Aguiló.

